

SVOBODNA SLOVENIJA

XXX (LETO) XXX (24)

No. (štev.) 20

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

19. maja 1971

V krizi sedanjega sveta

V razburkanem življenju druge polovice dvajsetega stoletja se je ponovno zaslislal glas Pastirja. Papež Pavel VI. je v posebnem dokumentu, ki ga je kot pismo poslal predsedniku papeške komisije za pravico in mir, kardinalu Maurice Roy-u, izrekel verjetno v najprimernejšem trenutku, besede, ki naj bodo vodilo za delo in življenje kristjana sodobnih časov.

Cerkev, ki sama živi v svetu in trpi na lastnem telesu vse krize in težave človeštva, se dvigne po koncilu poživljena, čeprav pretresena, in pokaže z novo močjo svetu pot iz zagate. Koncil je tisti, ki zlasti s svojo konstitucijo „Gaudium et Spes“ (tudi: Cerkev v sodobnem svetu) pokaže konkretno na današnje probleme in njih rešitev.

Ob priliki 80. obletnice prve papeške okrožnice „Rerum Novarum“ Leona XIII. se Pavel VI., ko zajema iz bogatega socialnega nauka Cerkev, povrača zlasti na ta koncilski dokument, pa tudi na svojo zadnjo encikliko „Razvoj narodov“. Dobro se še spominjamo veselja, pa tudi preplaha in celo ogorčenja, ko je svet zvedel o „Populorum progressio“. Okrožnica sama je nedavna in zelo jasna. Je bil torej potreben nov socialni dokument vrhovnega Cerkvenega pastirja?

Vsekakor je bil nujen! V pičlih nekaj letih (Populorum progressio je bila objavljena za Veliko noč leta 1967) je razvoj ne toliko zunanjih okoliščin kot različnih položajev med verniki samimi pripeljal do te potrebe. Papeževa nova, jasna beseda razčisti v veliki meri dvome, ki bi jih verniki lahko dobili, ko skušajo izpolniti naročila koncilске konstitucije in papeških okrožnic. Je pa tudi nov, potreben poziv, da naj se katoličani, in vsi „ki so dobre volje“, vendar že prebudijo iz spanja, da vidijo duševno in telesno bedo svojih bratov, in ta položaj skušajo rešiti na način, ki je Bogu po volji in človeštvu v korist.

Ni se torej čuditi, da v svojem novem dokumentu Pavel VI. posveča precej paznje ravno ideologijam, ki se danes bifejo, zlasti na socialno-gospodarskem področju, za nadvlado in iniciativo v spremembi danih struktur. A nogleimo najprej na kratko snovi, ki jih papež obdeluje.

V prvem delu povzame položaj v svetu in stališče, ki ga je Cerkev ob tem zavzela od Leona XIII. takoj nato pa predstavi (v drugem delu) zlasti nove, bolj sodobne probleme: urbanizacija, kristjani v mestnem okolju, mladina, žena, delavci in njihove organizacije, rasne in druge diskriminacije, izselenci, zlasti ekonomska emigracija, gostota prebivalstva, itd. V vseh teh točkah poudari že klasični cerkveni nauk. V tretjem delu analizira razne temeljne aspiracije in ideološke struje (socializem, marksizem, liberalizem), nato v četrtem, kakšen položaj mora katoličan zavzeti sprito danih okoliščin teh novih problemov; da končno v nemtem (zadnjem) delu nakliče vse na skorašnje in čim bolj učinkovito delo.

Čeprav je celoten dokument izredne vrednosti, je na gotovo druga polovica, katero sestavlja tretji, četrti in peti del, največjega pomena, ker ravno predstavljajo bolj razčisti in jasen pogled na probleme. Tako najdemo tukaj obsodbo liberalizma, svarilo med socializmom, katerega se ne da izločiti iz lastnega mu zgodovinskega procesa, pa tudi jasen in dokončen odklon marksizma, katerega zanika možnost rešitve problemov, v katerih se človeštvo nahaja, obenem ko ponovno obsodi njegovo materialistično teorijo. Opozarja tudi da se ne da ločiti nesameznih aspektov marksistične ideologije od konkretnih rezultatov razrednega boja, ki vodijo „v totalitarne in nasilne družbe.“

Za spremembo danih okoliščin na svetu oče zahteva najprej „spremembo srca“, notranjo preobnovo vsakega nesameznika. Brez te notranje preobnove bodo „še tako revolucionarna ideologija vodila le v zamenjavo oblasti.“ In se ti znaidejo na oblasti se obdajo s privilegiji, omejitjo svobodo in dovolijo, da se dogajajo še druge krivice.“

TITOV SPREHOD PO RIMU IN VATIKANU

NAJPREJ ITALIJANSKI PARTIZANI, NATO „POPOVI“

Vsled pošne stavke v Argentini se je material, ki smo ga v uredništvu čakali iz Evrope in drugih celin, močno zakašnil. Zato šele v današnji številki našega tednika spet pišemo o zunanjih okoliščinah, ki so spremljale jugoslovanskega komunističnega diktatorja Tita obisk v Vatikanu. Potrebno je bilo zbrati različen tisk iz različnih držav, da si more človek ustvariti pravilno sliko okolja, v katerem se je sukal jugoslovanski komunistični diktator v Rimu.

Ker se Tito, kakor vsak diktator, nepristano boji za svoje življenje in ker bi morebiten atentat nanj povzročil italijanski vladi velik problem, ker pač živi v Rimu poleg jugoslovanskih protikomunističnih beguncev tudi množica italijanskih nasprotnikov komunizma, posebej pa še jugoslovanskih narodov kot takih, pa naj jim vlada kakršen koli režim, se je po rimskih ulicah, po katerih se je vozil rdeči maršal, razvrstilo na tisoče italijanskih vojakov. Pripeljali so jih iz skoro vseh rimskih vojašnic, toda število se poveljstvu ni zdelo zadostno. Zato so pripeljali del vojaštva celo iz oddaljene Chietija. Poleg vojaštva je bila v Rimu na nogah tudi vsa italijanska policija.

Jugoslovanske begunce je italijanska policija pustila na svobodi, dasi je kontrolirala, kakor to vedno dela, tiste dni njihovo gibanje še posebej.

Avto, v katerem se je vozil komunistični maršal s svojo ženo, je zaprt drvel po ulicah. Meščani, ki so bili slučajno na pločnikih, niso mogli zadosti svoji radovednosti, kolikor so jo imeli. Kdor je kaj dlje stegnil vrat, da bi videl čez strnjeno vrsto vojaštva in policije, so ga takoj porinili v policijski avto in odpeljali na policijo. Sprejem Tita je potekel v znamenju molka v Rimu.

Jugoslovansko veleposlaništvo v Rimu je po Titovem naročilu priredilo velik sprejem v Grand Hotelu. Nanj so bili povabljeni — in so tudi prišli — nekateri slovenski in hrvaški duhovniki.

Za jugoslovansko veleposlaništvo in za italijanske oblasti je nastal neprijeten problem, ko se je sprejemni načrt zapletel vsled stavke hotelskega osebja. Hotelsko osebje je v zadnjem trenutku pregovoril — in nekateri po-

ročajo, da ga je tudi mastno plačal — sam italijanski minister za delo Donat Catin, sicer bi prišlo do hude polomije.

Titov veleposlanik pri sv. Stolici Cvrlje je v Grand Hotelu razvrstil tudi duhovnike, da bi jih sprejel Tito, ki je bil tisti trenutek že v bližini. Mrzel poliv je Cvrlje dobil od samega maršala, ko se je tako glasno zadrhl nanj, da so slišali skoro vsi okoli stoječi, da bo najprej sprejel italijanske partizane; šele potem bodo prišli na vrsto „popovi“.

Vse zahodnoevropsko časopisje je obširno pisalo o Titovem obisku v Vatikanu. Ob tej priliki so objavljali tudi različne njegove življenjepise, nekateri podrobno, drugi v glavnih obrisih. Kljub temu, da je bil „gost italijanske vlade“, italijansko časopisje ni štedilo v svojih opisih Titovega življenjepisa s pikrostjo. Nekateri dnevniki, še bolj pa revije, so naštevali vse Titove žene, omenjali Titovega sina Žarka in citirali vrsto Titovih izjav, ki so, kakor so dogodki pozneje pokazali, ostale le njegove politične neizpolnjene želje. Ni seveda manjkalo fotografij, na katerih je videti komunističnega diktatorja Tita v fraku in s cilindrom na glavi, ženo Jovanko pa v črni obleki z visoko pričesko pokrito s špansko mantiljo. Tito si je na „buržujski“ frak pripel rdečo peterokrako zvezdo, da ne bi zatajil svoje ideologije, cilindar pa je nosil postrani, kakor svoj čas tiovko z rdečo zvezdo.

Operatorji rimske televizije so privoščili sebi in gledalcem oddaje več šaljivih prizorov okoli Tita in njegove Jovanke. Najbolj je bila s takimi prizori natrpena televizijska oddaja z rimskega letališča, ko sta rdeči maršal Tito in njegova žena Jovanka hočeš nočeš morala obrniti hrbet televizijskim kameram, ko sta se vzpenjala po stopnicah v letalo. Televizijske kamere so se za več sekund zapile zlasti v hrbet maršalove žene. Nekdo od tujih gledalcev oddaje je pikro pripomnil: „Lahi znajo!“

Fotografio maršala v fraku in cilindru in njegove žene v španski mantilji objavljamo našim bralcem v zebavo na drugi strani. Na prvi strani našega tednika namreč slike Tita ne mislimo natisniti, tudi takrat ne, ko ga ne bo več.

Partija cenzurira papežev govor

OZKOST IN OMEJENOST NAJSLABŠE VRSTE

Ljubljansko Delo je o Titovem obisku v Rimu in v Vatikanu poročalo na prvi strani vsakokratne izdaje, „seveda ne zaradi papeža, pač pa zaradi Tita.“ kakor je pravilno pripomnil prijatelj našega tednika v pismu, ki smo ga pred kratkim objavili. Poročila so bila strnjena, strogo omejena na poročanje o protokolarnem obisku pri italijanskem predsedniku, o Titovem potovanju po italijanskih mestih in nazadnje o obisku pri papežu. Objavili so tudi vrsto fotografskih posnetkov, med njimi tudi tistega, ko se Tito rokuje s papežem. Ni pa bila v jugoslovanskem partijskem časopisju objavljena fotografija Tita v fraku in s cilindrom na glavi.

Vso poročila je za jugoslovansko partijsko časopisje seveda pripravljala uradna Tiskovna agencija narodov Jugoslavije — Tanjug. Partijski cenzorji Tanjuga so poročila krojili in krajšali, kakor je bilo partiji prav.

Papež poziva, naj z vero v Boga stopimo na pot, ki nam jo kaže cerkveno učiteljstvo, v katerem nam je dano živeti. ne smemo čakati niti trenutka več. Beseda pastirja je dosti jasna glede nujnosti sprememb in poti, po kateri naj stopamo. Vsak v svojem okolju in po svoji moči mora papeževemu klicu slediti.

Le še misel: Kako drugače bi bilo lahko na svetu, če bi pred 80 leti vsaj vsi katoličani sledili pozivu Leona XIII.

Titovo izjavo, ki jo je dal na obisku pri papežu, je Tanjug objavil v celoti, skrbno, do zadnje pike. Tanjugovi cenzorji pa so drugače postopali s papeževimi izjavami Tita. Krepko so uporabljeni škarje odn. črnilo in ukazali izpustiti vrsto papeževih besed, zlasti tistih, ki se nanašajo na Boga. Kratkovidnost Tanjugovih cenzorjev je bila res velika, ko so menili, da bo njihova odn. partijska cenzura ostala tako jugoslovanskim narodom kakor tujini neopažena.

Prvi, ki je v Jugoslaviji objavil poročilo o Tanjugovi cenzuri papeževnega govora, je bil zagrebški katoliški list Glas koncila. Z razprtimi črkami je objavil cenzurirane besede ali dele papeževnega govora. Završalo je v partijskih vrstah, ljubljansko Delo, odn. njegova zunanje-politična redakcija pa se je znašla in v izdaji Dela z dne 10. aprila pohitela ponatisniti iz Glasa koncila cenzurirani del papeževnega govora, tudi v razprtem tisku:

„Zdi se nam, da so Vašim narodom, s tem, da so v Evropi na razpotju različnih, pogosto nasprotujočih si civilizacij, težke preizkušnje in Previdnost naložila posebno poslanstvo...“

„Hkrati je zavest, ki jo ima Cerkev o naravi in mejah svojega poslanstva, kot je to poudarila v najnovejšem času, poročstvo proti kakršnemu koli utemeljenemu

Ingerencias „diplomáticas“

Muy a menudo ocurre que diplomáticos de países totalitarios, especialmente de extracción comunista, cumplen, tras una apariencia inofensiva, funciones de espionaje, o al menos de ingerencia en asuntos internos de países en los cuales residen.

Uno de los casos más reciente es el de México. Hace poco el fiscal general mexicano, Julio Sánchez Varas, al anunciar la detención de 29 mexicanos, implicados en la subversión, reveló que entre diciembre del año 1968 y febrero de 1970, es decir catorce meses, una cincuenta de mexicanos había abandonado su país para ir a Corea del Norte y entrenarse como guerrilleros. Todo comenzó con un grupo de estudiantes de la Universidad de Lumumba de Moscú, becados por el Instituto de intercambio cultural mexicano-soviético. Los rusos jugaron un papel importante en esta preparación para la subversión descubierta por el Gobierno de México. Por ello éste tomó el acuerdo de expulsar a los diplomáticos soviéticos implicados en el asunto, es decir, el encargado de negocios de la Embajada rusa en la capital mexicana, así como a otros cuatro diplomáticos de la misma embajada.

Es este el último ejemplo de una larga serie de ingerencias soviéticas en los asuntos internos de los países latinoamericanos.

„Diplomatsko“ vtikavanje

Zelo pogosto se dogaja, da diplomati iz totalitarističnih držav, zlasti komunističnih, pod inofenzivno zunanostjo opravljajo volunske posle, ali vsaj posegajo v notranje zadeve držav, v katerih se nahajajo.

Pred kratkim se je podoben slučaj dogodil v Mehiki. Vrhovni državni tožilec Julio Sánchez Varas je, ob napovedi aresta 29 Mehikancev, zapletenih v prevratna dejanja, tudi razkril, da je med decembrom leta 1968 in februarjem 1970 kakih petdeset državljanov zapustilo Mehiko ter odšlo na Severno Korejo, kjer so prejeli gverilski trening. Vsa stvar pa se je začela z neko študentovsko skupino na univerzi Lumumba v Moskvi, katerim je študijske štipendije podelil Mehiko-sovjetski kulturni inštitut. Rusi so igrali zelo važno vlogo v pripravi teh prevratnih akcij, ki jih je odkrila mehiška vlada, zato je ta tudi sklenila do izžene sovjetske diplomate, ki so bili zapleteni v afero, to je, odpravnika poslov ruske ambasade v mehiški prestolnici, z njim pa še štiri člane diplomatskega osebja.

Je to zadnji primer v dolgi verigi sovjetskega vmešavanja v notranje zadeve latinskoameriških držav.

Dialog „Ljubljana — Gorica“

IZ EVROPSKIH PISEM

I.

„Zdi se mi, da je danes nejasnost glede odnosov med zamejskimi demokrati in pa ljubljanskimi totalitarci na višku. KPS je dosegla, kar je hotela. Ne da bi demokratične Slovence na tej strani meje prepričala o svojem načinu dela, pač pa v toliko, da tudi demokratične množice vidijo v komunistični oblasti sicer zlo, a nujno zlo. Skratka: omrtvila je aktivnost njej nekoč nasprotujočih političnih struj v zamejstvu. Res, samo prav maloštevilni laiki in duhovniki pogumno in brez ozira na javno mnenje še vedno pravijo „bobu bob in popu pop“ in se tako v svojem privatnem pa tudi javnem življenju tudi vedejo. Večina pa, kakor mi je pred dnevi pravil prijatelj glede tržaških demokratov, kar pa bo držalo vsaj v neki meri tudi za goriške, kaže precej manj odpora proti komunizmu v Slovenii kakor razni bivši primorski OFarji, nacionalisti, če je res tako, bi težko vedel, a možno je, kajti reakcije pre mnogih tu na dogajanja doma so reakcije ljudi, ki so sicer še vedno ne-komunisti, resnično politično vzeto demokrati

strahu, da Cerkev ne bi prestopila meje in neutemeljeno posegla na področje suverene in zakonite pristojnosti države.“

...V zadovoljstvo nam je, gospod predsednik, zaželeli Vam vse najboljšo in to želimo tudi vsem, ki Vas spremljajo in vsem narodom Jugoslavije, na katere iz srca kličemo varstvo Vsemogočnega.“

To so bile cenzurirane besede papeževnega govora. Zunanje-politična redakcija Dela, kakor je podpisana pripomba k Tanjugovi cenzuri, se nato, dasi dobro pozna odgovor, sprašuje:

„Zdi se nam nerazumljivo, zakaj si je agencija Tanjug vzela pravico ozioroma šela za potrebno, da je v svojem poročilu izpustila zgornje razprto tiskane besede,“ in dodaja: „Pojasnilo agencije Tanjug je, da je bila vmes malomarnost.“

Z lahkoto morejo bralci razbrati, kaj so hoteli komunistični cenzorji prikriti odn. papežev izjavo prikrojiti partiji v prid. Vsekakor je Tanjugova „malomarnost“ ozkost in omejenost najslabše vrste, ki so je zmožni edino takšni ljudje, ki danes s Titom na čelu vladajo južnoslovanskim narodom.

(ki so za nekaj in torej nujno proti nauku, ki onemogoča njih svobodno politično delo), torej proti-komunisti pa že ne več. Da je k temu stanju poleg materializma, poleg zgodovinskih faktorjev (italijanski protislovenski pritisk se ne da primerjati onemu iz fašističnih časov in je torej odpornost popustila ne le na nacionalnem, ampak tudi na aktivno-političnem polju) pa tudi neke čudne želje po mrtvilu pripomogel še prav posebej tudi zgodovinski determinizem, ki ga s Kocbekom na čelu nekateri z onkraj meje propagirajo, je na dlani.

Pravzaprav ni čudno, če je historistična vrsta progresizma našla tako ugodna tla med našimi večnimi modernisti. Samo globoki misleci, samo moški karakterji ostanejo ob plitvih metafizikah, najsi so še tako glasne in vabljive (zlasti pa „ta trenutek izrabljive“) — mirni. Ni se čuditi, če je v Sloveniji cela vrsta krščanskih intelektualcev dala prednost zgodovinskih dialektiki nad npravnimi normami. Bolj bi se bilo čuditi, kako da so razni kulturni (politični) krogi na Tržaškem in Gorškem tako mirne duše začeli vabiti iz domovine ljudi, o katerih subjektivni dobri veri pri delu za slovenstvo ni mogoče dvomiti, o njih filozofski ali pa zgolj politični zrelosti pa žal zelo. Ti so bolj kot ostali faktorji pripomogli h godlji, ki ji vse zunanje migotanje in besedna aktivnost nekaterih ne more odvzeti povsem jasnega pečata — mrtvila.

Ker se v osebno religioznost ne da videti, ker pravilno ceno delom na mehiških poljih šele čas pokaže, je logično, da se je mrtvilo najprej pokazalo tam, kjer je akcija najbližja teoriji in delo najbolj vidno: v politiki. Pri tem mrtvilu ne bi toliko mislil na delo političnih strank, saj je, kar se tega tiče, usoda političnega dela skoraj povezana tako v domovini kakor tudi v zdomstvu, ampak na pomanikanie želje po angažiranosti tudi neki politični ideji. Če je seveda kdo mislil, da bo na črno uvaianie mrtvila v politiki koristilo bogatejšemu kulturnemu ali religioznemu življenju, se je nač motil. O teh med seboj povezanih vprašanjih (in odgovorih nanje) so znali jasno svetočariti tako stari pred-koncilski kakor mladi po-koncilski avtorii... In tako je videti, da naši moderni kristjani doma, ki imajo sicer več kot en razlog, da si

(Nad. na 2. str.)

NIXON NASPROTUJE AMERIŠKEMU ODHODU IZ EVROPE

NOVA SOVJETSKA OFENZIVA PROTI ZDA

Moskva je začela novo ofenzivo proti severnoameriški vojaški prisotnosti v Zahodni Evropi.

Sovjetski diktator Brežnjev je pretekli teden v svojem govoru v Tiflisu v Georgiji, kjer so praznovali 50-letnico obstoja tamkajšnje partije, pozval zahodne sile, naj čim prej začnejo, »z resnim krčenjem oborožitve in vojaških sil v Evropi.« Nadaljeval je, da morajo zahodnjaki »brezpogojno začeti zadevna pogajanja, ne da bi prej poskušali pojasniti, ali naj bi pri tistih razgovorih šlo za zmanjšanje števila domačih ali tujih vojaških oddelkov, za redukcijo atomskega ali običajnega orožja ali pa za druga podobna vprašanja. Te ljudi bi prav tako mogli vprašati,« je izjavil Brežnjev, »ali ne delajo tako, kakor tisti, ki poskušajo ugotoviti okus vina ne da bi ga sam poskusil.« V Georgiji pridelajo največ vina v ZSSR.

V ameriškem kongresu je eden pobornikov redukcije ameriških oboroženih sil v Zahodni Evropi senator Mike Mansfield. On zahteva, naj bi se število ameriških čet v Zahodni Evropi skrčilo do prihodnjega leta od 300.000 na 150.000.

Sovjetska ponudba, ki jo je izrekel Brežnjev, je Nixonu izredno prav prišla. Nixon se odločno upira Mansfieldovi kampanji za redukcijo ameriških oboroženih sil v Zahodni Evropi ter je v ta namen mobiliziral tudi mnenja bivših še živčih ameriških predsednikov Harryja Trumana in Lyndona Johnsona. Tako Johnson kakor Truman nasprotujeta sleherni redukciji ameriških

čet v Zahodni Evropi. Ta dva, kakor Nixonova okolica, pravilno trdita, da bo v slučaju »če ZDA enostransko zmanjšajo svoje sile v Evropi, nemogoče doseči enako redukcijo sovjetskih sil na evropskih tleh.« Nixonov zunanji minister Rogers je še dodal: »Izgubili bi sleherni možnost pogajanj s sovjeti.«

Rgores tudi meni, da bi umik ameriških čet iz Zahodne Evrope pomenil »razpad NATO v dobro Varšavskemu paktu.«

NATO je bil organiziran pred 22. leti, 4. aprila 1949 proti sovjetski komunistični nevarnosti v Evropi ter ga sestavljajo ZDA, Anglija, Francija, Kanada, Belgija, Nizozemska, Italija, Danska, Norveška, Islandija, Portugal, Luksemburg, Grčija, Turčija in Zahodna Nemčija.

Varšavski pakt je Moskva ustanovila pred 16. leti, 15. maja 1955 ter ga sestavljajo ZSSR, Bolgarija, Češkoslovaška, Madžarska, Poljska in Vzhodna Nemčija.

Kljub Nixonovim, Rogersovim, Trumanovim in Johnsonovim nasprotnim trditvam senator Mansfield vztraja pri svoji zahtevi po redukciji severnoameriških čet v Zahodni Evropi na polovico današnjega števila.

Glasovanje o Mansfieldovem predlogu v kongresu je bilo napovedano za sredo, 10. t. m. Tiskovna agencija UP se je pozanimala za položaj v senatu in ugotovila, da ima Nixon majhno večino senatorjev na svoji strani, da pa bo izid volitev odvisen od glasovanja manj kot dveh ducatov neodvisnih senatorjev.

Narščanje neofašizma v Italiji

NARŠČANJE NEOFAŠIZMA V ITALIJI

Naraven odpor proti Kom. Partiji

V Italiji, kjer se bohoti ena najštevilnejših komunističnih partij v svobodnem svetu in ki prireja v zadnjih mesecih številne stavke in neredne po vseh večjih mestih škornjastega polotoka, narašča istočasno tudi opozicija proti komunističnim zahrbtnim načrtom. Italijanske demokratske sile se v razmerah slabo znajdejo, uspehe pa žanje, zlasti zadnje tedne, skrajno desničarski neofašistični Movimento Sociale Italiano (MSI).

Pretekli petek je to gibanje zbralo na rimski Piazza dei Popolo nad 20.000 ljudi ter je na zborovanju začelo svojo kampanjo za občinske in regionalne volitve, ki so predvidene za 13. junija t. l.

Zborovanje 14. t. m. je bilo mnogo večje, kakor zborovanja lansko leto, ko so neofašisti dobili na volitvah 5,3% glasov nasproti 4,3% leta 1968. Ljudski trg je bil poln črnih srajc, rdečih in purpurnih zastav, državnih trobojnic in protikomunističnih transparentov.

Glavni tajnik gibanja Giorgio Almirante je bil tudi prvi govornik ter je žel val odobravanja, ko je kričal v mikrofone: »Italija je lepa, krhka žena, ki ji vlada premehek mož.« Almirante je meril na slabotno koalicijo med demokristjani, socialdemokrati in socialisti, ki se ne morejo sporazumeti, kar izkorišča skrajna komunistična leвица in skrajna neofašistična desnica.

Almirante je bil funkcionar ministrstva za ljudsko kulturo v Mussolinijevi zadnji vladi v severni Italiji. Leta 1946 je sodeloval pri ustanovitvi MSI ter je danes vodja 25 neofašističnih poslancev v parlamentu s 630 sedeži. MSI ima tudi 13 senatorjev. Vseh rimskih senatorjev je 322.

Gibanju se je nedavno pridružil tudi italijanski general Giovanni Di Lorenzo, vojni veteran. Doslej je bil član monarhistične stranke. Leta 1964 je bil obtožen, da je pripravil desničarski državni udar, ko je bil še šef italijanske protišpijonaže. Kot tak je pripravil

Mednarodni teden

Poročila iz Egipta so minuli teden dominirala svetovni tisk, tako v zahodnih državah, kakor za železno zaveso.

Sedanji egiptčanski predsednik Sadat, ki je pred kratkim spet ustanovil zvezo med Egiptom, Sirijo in Libijo, je pred dobrima dvema tednoma presenetil Zahod in Moskvo, ko je odstavil prosovjetskega podpredsednika Sabryja in to tik pred obiskom ameriškega zun. ministra Rogersa v Kairu. Novo presenečenje je Sadat pripravil, ko je odstavil šest ministrov, ki so bili tudi naklonjeni sovjetom in na njihova mesta postavil svoje pripadnike. Sadat je nato posegel tudi v egiptčansko vojsko in upokojil vrsto visokih častnikov, nazadnje pa dal aretirati ali odpustiti iz državnih služb še skoro 300 pripadnikov edine egiptčanske soc. stranke.

Sadat je tudi napovedal »svobodne volitve« in zagrozil odstavljenim ali aretiranim nasprotnikom, da bo začel sodne procese proti »izdajalcem«. Poučeni krogi pričakujejo, da bo Sadat izvajal še nove čistke, predvsem v komunikacijskih središčih in v uredništvu glavnega egiptčanskega dnevnika.

V Izraelu spremembe v Egiptu z zanimanjem spremljajo in ugotavljajo, da se je reševanje problema suškega prekopa in sploh miru na Bližnjem vzhodu vsled razmer v Egiptu spet pomaknilo v bodočnost.

V Bengali, t. j. Vzhodnem Pakistanu, je bil upor prebivalstva za odcepitev od Zahodnega Pakistana skoro povsem zaduščen ter je od tam prebežalo v Indijo nad 2,6 milijonov beguncev. Indijska vlada sedaj poziva mednarodne ustanove, naj ji pomagajo skrbeti za to ogromno begunsko množico.

Poročila iz Vatikana tudi pove, da je minulo soboto umrl armenski kardinal Gregorij Agagianian, dvakrat smatran kot kandidat za papeža. Msgr. Agagianian se je rodil v Akuldzike v Armeniji leta 1895, komaj nekaj kilometrov vstran od kraja, kjer se je dva meseca pozneje rodil diktator Stalin.

Po smrti papeža Pija XII. leta 1958 so mnogi pričakovali, da bo Agagianian zasedel papeški prestol. Prav tako so ga smatrali za močnega papeškega kandidata po smrti papeža Janeza XXIII.

36.000 kartotečnih listov z informacijami vseh važnih italijanskih osebnosti.

Italijanski neofašisti so v zadnjem času pripravljali načrt za državni udar pod vodstvom princa Valerija Borghese, dalje organizirali osem mesecev trajajoče uporniško gibanje na jugu italijanskega škornja s središčem v Reggio Calabria in izvrševali atentate na lokalne levčarske stranke.

Italijanski neofašisti trdijo, da imajo trenutno 400.000 pripadnikov samo v Rimu in da bodo njihovi glasovi spet narasli na prihodnjih občinskih volitvah v 165 mestih, kjer bo glasovalo 7,5 milijonov volilcev.

Kadar se razgovarjata Janez in Tomaž, se razgovora udeležuje šest različnih oseb: Janez, kot ga vidi Janez sam. Janez, kot ga vidi Tomaž, resnični Janez, kot ga vidi samo Bog in pa trem Janezom ustrezajoči trije Tomaži.

Zdravnik Oliver Wendell Holmes v „The Autocrat at the Breakfast-Table“.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

NA FRONTI VSE MIRNO

Govorice in ugibanja o bodoči usmeritvi Argentinske revolucije, ki kar rade sejeje nemir, so zašle sedaj tudi na področje oboroženih sil. Krepko podlago za to so politični opazovalci dobili pretekli teden, ko je majhna notranja kriza v vojski prišla pred širšo javnost. Vojaške oblasti so odkrile in v kali zatrlje majhno zaroto, ki jo je menda vodil upokojeni general Labanca. Aretirali in zaprli so nekaj oficirjev in zlasti civilistov in jih obtožili protiustavnega delovanja.

Skoraj istočasno pa je vrhovno poveljstvo vojske tudi objavilo, da je z odlokom upokojilo sedem polkovnikov, ki so vsi imeli važne položaje. Dva od njih sta bila direktorja vojaških šol. Čeprav ta disciplinarni ukrep s prej omenjeno zaroto nima nobene skupne točke, sta vseeno oba dogodka pokazala jasno, da po eni strani v vojski sami obstajajo struje, ki so različnega mnenja glede revolucionarne poti; po drugi strani pa tudi ni nobenega dvoma, da predsednik in vojaška junta popolnoma obvladajo položaj in imajo v večini oboroženih sil krepko zaslombo.

Tudi v civilnem okolju ni vse mirno. Zlasti se kar naprej ponavljajo stavke učiteljsstva. To je bil tudi eden glavnih vzrokov, da je odstopil minister za vzgojo in pravosodje dr. Cantini. Vendar to razburjenega učiteljsstva ni pomirilo in se stavka nadaljuje, zlasti v

nožranosti, v provincah Mendoza in Santa Fe.

Medtem pa je delavstvo relativno mirno. Podpisi o novih kolektivnih konvencijah si sledijo drug drugemu. Pred kratkim je močan kovinski sindikat dosegel 32% povišice. Grafiki so tudi podpisali 30% in s tem seveda krepko obremenili tiskarsko industrijo. Posledice so že vidne v cenah nekaterih časopisov in revij.

Povišice plač (in cen, ki še hitreje rastejo) seveda pritiskajo na ekonomskega ministra dr. Ferrerja. Gotovo eden najbolj zmognih argentinskih ekonomistov, se bori proti inflaciji in političnemu nasprotovanju. Te dni je odletel v Washington, da pred Organizacijo Zaveze za napredek (CIAP) zagovarja argentinsko gospodarsko politiko. — Sam vztraja zlasti na prepovedi prodaje mesa vsak drug teden. S tem se — po njegovem mnenju — prepreči, da bi se denar povišice usmeril bistveno v sektor prehrane, zlasti govejega mesa. Vladni ekonomisti pač pričakujejo, da bo po povišicah zvečana potrošniška moč ljudi, koristila tudi industriji in drugim sektorjem. Dr. Ferrer se gotovo zaveda, da sta oba njegova prednika (dr. Dagnino Pastore in dr. Moyano Llerena) padla sredi dveh »mesnih kriz«. Ve pa tudi, da mu nekateri ljudje, celo iz vladnih krogov, že pridno iščejo naslednika. Opazovalci menijo, da bo dr. Ferrer ostal do trenutka, ko se bo izvedla napovedana reforma ministrskega ustroja vlade.

„Tovariš“ Tito v „revolucionarnem“ kroju na vatikanskih hodnikih. Rdeča zvezda na prsih je zadnji ostanek njegovega proletarstva.

DIALOG „LJUBLJANA—GORICA“ (Nad. s 1. str.)

ne žele povratka zgolj formalnega krščanstva, niso ne po-koncilski ne pre-koncilski, ampak izven-koncilski; kar pomeni v zadnji instanci: da so izven realnega sveta. Mislim, da je prav vsem Slovincem, brez ozira na njih barvo, zgodovina zadnjih dvajset let pokazala, kam taka miselnost vodi.“

...»Dialog med ljudmi različnih političnih struj na Tržaškem in Goriškem ter Ljubljano je različen, a se razvija povsod. Ne bi dvomil, da je marsikomu iz množice fizični kontakt z Ljubljano v korist in da mu je pomagal ohraniti narodno zavest. Sprašujem se pa, kaj se bo dalo v bodoče zgraditi z ljudmi, ki so kljub svoji deklarirani demokratičnosti zmožni zanižati na eno oko ali pa kdaj na obe, na račun politike KPS, s katero se (na zelo tihem seveda...) ne strinjajo, samo zato, da jim je še naprej dovoljen fizični obisk matične države, ki da jim edini more ohranjati slovenstvo? Ugovor (pa še večkrat sem ga slišal...) da so se iz tistih razlogov še prej kot oni, politični emigranti iz Amerik vračali domov, je težak in resničen, a tukajšnje problematike ne reši. Zadnjič so mi pravili, da je don Sturzo, ko je moral bivati v tužini, od časa do časa hodil v fašistično Italijo, tako da se je znova navzel potrebnega domovinskega duha... Zgodba je seveda dovtip. In v toliko ni, sem si mislil, kolikor ga razni naši ljudje tu (ali pa tudi v emigraciji...) ne bi za hec vzeli. Kako si dialog z zamejstvom pred-

stavljajo v Sloveniji, je lahko zlasti zadnje čase videti v ljubljanskih revijah. A značilno bo pogledati Gorici geografsko najbližji tisk, recimo novogoriška Srečanja, revijo, ki jo ljubljanske oblasti s svojim »Skladom« financirajo, zato pa od časa do časa tudi uporabijo, da v njej objavijo kak »brain-washing« članek v smislu (vsakokratne) pravovernosti partijske linije. V zadnji številki (IV, 17—22) je objavljeno razmišljanje o »problematiki kulture v goriškem zamejstvu«. Avtor (Pregarc) daje poleg zanimivih in res upoštevanih vrednih diagnoz raznim krogom tudi čudna zrellostna spričevala. Recimo (staro) goriškimi duhovnikom. Pravi, da so »ob novih premikih doma (Ljubljana)... goriški cerkveni krogi ostali zaprti, dokler ni najvišja hierarhija (Janez XXIII.) nakazala možnost dialoga... — Goriški svet se je toliko bolj zaradi provincialnih značilnosti (podčrtal jaz) težko odpiral, a se pod imperativom totalnega nevarnega zastoja začel sprijaznavati z dejstvom, najprej previdno, kasneje pa po zgledu tržaških laičnih somišljenikov dokaj pogumno...«

Gornje spričevalo je dvakrat krivično. Prvič, ker je večina duhovnikov na Goriškem takih, da že od nekdaj morajo misliti s svojo glavo (in jih je tega naučil fašizem...); drugič pa zato, ker med njo tudi manjšina, ki že dalj časa dialogira z marksističnimi oblastmi onkraj meje.

Celotni odstavek pa je vreden analize; človek samo ne ve, kje bi se najprej ustavil: ali ob suverenem glasju iz kozmopolitske Nove Gorice, ki tako

zviška gleda na »provincialne značilnosti« zamudnikov na tej strani Gradu, ali ob laičnih tržaških somišljenikih, ki so se baje »sprijaznili z dejstvi doma«. ki pa so se, kolikor vem, vsaj za nekatere, zaradi te in takih pohval in pa smeri, odkoder prihajajo, zamislili, za kar je nedvomno biti kaj več kot pa »dokaj pogumen«. Ali pa bi se ustavil ob piščevi ugotovitvi o nesamostojnosti tukajšnje duhovščine (ki je šele po papeževem OK. tudi sama pristala na dialog...), prihajajoči iz kroga ljudi, ki je skozi desetletja s fratelančno politiko ubijala slovensko življenje na Primorskem. Iz tistega kroga, ki zdaj čisto mirno, in kakor da se po njihovi krivdi nič ni zgodilo, učiteljsko karajoče sprašuje, kako je mogoče, da so se cerkveni (slovenski) krogi v Italiji upirali sodelovanju s političnimi (neslovenskimi) oblastmi v Sloveniji. Pišec objavlja svoja razmišljanja na robu dežele, a njegov želje se čudno strinja z zadnje čase vedno bolj številnimi v centru, ki kažejo, kako KPS sili slovensko Cerkev v klerikalizem, to je na izbrabo svojega ugleda na poljih, ki so daleč od dušnopastirskega. Ko bo zamejcem (pa seveda emigrantom po svetu) jasno, kar je danes doma tudi najmanj brihtnemu partijcu, da so namreč komunisti pripravljeni v življenje priklicati in tudi vzdrževati to, proti čemur so se baje predvsem borili, to je: klerikalizem v Cerkv, če je to potrebno, da se ohranijo sami na politični oblasti, bo marsikaj v naši cerkveni kakor svetni politiki izza meje Slovenije bolj zumljivo.

Da avtorju ne gre le za kakšno pregledovanje spominov, kaže stavek: »Danes se (v Gorici) sicer hudo neurejeno vendar perspektivno vzpostavljajo stiki z domovino, kjer bodo morali odgovorni krogi negovati to mlado dovodno kulture v zamejstvo.« Zdi se, da je vsak komentar odveč.

Tukajšnji pisci-dialogaši, ki ljubljanski, pa tudi prav sosednji slovenski tisk budno spremljajo, so gotovo tudi videli, da se da v luči krščanstva (če že ne demokratične politike) zanimivo prebrati tudi naslednjo piščevo misel: »Politična opredelitev« — ljudi v Gorici — »ne bi smela vplivati, predvsem pri katolikih ne, na bolj organsko povezavo s kulturnimi forumi (kljub Marinčevim izjavam, da se je dialog s klerikalci izžrpal leta 1947, mislim pa da to ne sme veljati za zamejske Slovence), kajti nekateri poskusi so se doslej sijajno obnesli...«

Kaj bi človek dal, da bi našel te misli jasneje formulirane? Recimo: kako se je »izžrpal dialog s klerikalci« doma? Ali pa: kakšen pa je bil odgovor na poskus bolj organske povezave, ko so ljudje raznih prepričanj in še daleč ne samo katoličanov spraševali, kakšna je usoda — recimo — neke knjige tržaškega Pahorja? Kljub vsej dobri volji in pomenki z ljudmi različnih političnih pogledov ni bilo mogoče dobiti niti najmanjšega indicija za vsej kak pomemben mig z glavo v Ljubljani. Ali pa: ali gre v gornjih vrsticah tudi za »dialog« ki se je pričel v Vetrinju maja 1945. končal pa tam leta 1947... — letnica

bi s piščevo sovpadala — ko gre za dogodke, ki so komunistom točno znani, dialogaši pa bi radi nanje pozabili seveda v znamenju politične zrelosti, ki ne sme motiti pomirjujočega procesa med Cerkvijo in Državo?

Pisec tudi daje nasvete (in sicer »Katoliškemu glasu«), kako se v bodoče izogniti nevednosti, ki škodijo medsebojnemu zaupanju. Kako si na oni strani sodelovanje in dialog predstavljajo, pa jasno kaže to, da si nekdo, ki živi v državi, katere politični tisk pozna cenzuro, kakršno sama SZ lahko zavida, v državi, v kateri v slovenščini niti na razmnoženem listku ni mogoče brati, da bo svoboda v državi takrat, ko bodo člani stranke »imali pravo« da o svojem vodji napišejo vsaj stotino tega, kar smejo kardinali ali teologi o diktaturi »pape«; v državi, kjer se po dvajsetih letih oblasti podpredsednik vlade še vedno utegne zabavati s tem, da pleni knjige svojih nekdajših somišljenikov, samo zato, ker nekdo po vesti javno napiše nekaj resnice, ki so javna tajnost — da si tak človek upa dajati nasvete, kako bi za tesnejše stike med zamejci in Ljubljano bilo primerno (v Katoliškem glasu) »izogniti se netaktnim (?) komentarjem po zaželenih gostovanjih, kot se je, recimo, zgodilo pri »Matičku« (komedija v postnem času!), ter ob Kocbeku (tematika!).

Kakor je videti, je za tesnejše sodelovanje z domovino potreben tak dialog, v katerem »oni ta drugi« ves čas taktno molči...

(Nadaljevanje prihodnjic)

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA. — Žirija sestavljena iz predstavnikov Društva slovenskih likovnih umetnikov, Akademije za likovno umetnost in Moderne galerije je soglasno proglasila za letošnjega nagrajenca Jakopičeve nagrade slikarja in grafika Janeza Bernika.

LJUBLJANA. — Ljubljanska Drama je gostovala s Shakespearovo tragedijo Macbeth v Trstu, Gorici in Celovcu. Obisk predstav je bil izredno velik, prav tako tudi uspeh predstav.

HRASTNIK. — V hrastniškem rudniku v jami Ojstro je prišlo 8. aprila do hude nesreče, pri kateri je izgubilo življenje devet rudarjev. Osem jih je ostalo v jami, deveti pa je umrl v bolnici. Umrli rudarji so Ivan Bedenik, Srečko Kordon, Rudi Prah, Miha Zakšek, vsi iz Hrastnika, Janko Lapornik in Henrik Matul iz Sedraža pri Laškem, Franjo Pintarič iz Lopatina pri Čakovcu, Jože Vrbuš ter Anton Janežič (umrl na posledicah v bolnici), oba iz Krmelja. Poleg smrtnih žrtev je bilo ranjenih sedem rudarjev, od teh dva težko. Nesreča se je pripetila 115 m globoko, ko je v šesto stazo jame nenadno vdrlo 3000 kub. metrov mulja (blata pomešanega z ilovico in vodo).

BREZICE. — Prebivalci Krškega polja so zahtevali, naj strokovnjaki Instituta Jožef Štefan točno odgovore o morebitnih škodljivih posledicah jedrske elektrarne v Stari vasi pri Krškem. Prebivalce je predvsem zanimalo, ali je upravičen strah, da bosta koriti Save in Krke ob pomanjkanju vode večkrat suhi; če ne bo topla voda elektrarne povzročala meglo ter kolikšne količine odpadnih snovi se bodo stekale v vodo.

MARIBOR. — Odbor za dozidavo mariborske bolnišnice je sporočil, da se je 140 podjetij, v glavnem iz mariborske občine, zavezalo s pogodbo, da bodo pet let prispevala 0,5% čistega dohodka za dograditev „skeleta“, kakor imenujejo nedograjeno poslopje mariborske bolnišnice.

LJUBLJANA. — V Ljubljani je med 125.000 zaposlenimi 48.000 žena, ali 46%. To pa seveda zelo zaostri problem varovanja otrok med časom, ko so njihove matere v službi. Med 22.000 otrok, ki so stari od 6 mesecev do 7 let, ima le slaba polovica urejeno varstvo v družini, v vrtcih pa je nekaj manj kot 6.000 otrok. Brez vsakega varstva ostane še okoli pet tisoč otrok. Zaradi tega se bavijo z načrti za zgraditev potrebnih vrtcev. Toda ni denarja, potrebovali pa bi še okrog 100.000 dinarjev. Nekateri se zavzemajo za rešitev problema s samoprispevkom, nekateri pa so za povišanje prispevne stopnje davka na plače.

ŠMARJE PRI JELŠAH. — V tej občini 80% vseh kmetov ni v stanu plačati prispevka za socialno zavarovanje. Na občino je prišlo 900 prošenj za oprostitve davčnih obveznosti in za socialno podporo. Ta podpora je zelo majhna, saj se giblje v višini 90 dinarjev.

LITJA. — V Zasavju razumejo, da v trgovinah ni vedno dovolj televizijskih sprejemnikov in gospodinjskih strojev. Ne morejo pa razumeti, da v trgovinah primanjkuje krožnikov, čajnih skodelic in drugih gospodinjskih potrebščin. Če gradiš hišo, si tudi revež: za nekaj kil gradbenega železa moraš obresti tudi do 10 trgovin. Za nadomestne dele gospodinjskih strojev pa trdijo, da jih v Zasavju že eno leto ni mogoče kupiti. Toda ne primanjkuje samo strojev in krožnikov; pravijo, da dostikrat ni sira, masti in zelenjave.

LJUBLJANA. — Sredi aprila so stopile v veljavo nove cene v mestnega prometa, cene za plin in toplotno energijo. Vozovnica v mestnem prometu velja 80 par, mesečna dijaška 25 din; ni se pa podražila mesečna delavska vozovnica, ki stane še vedno 50 din. Plin za gospodinjstvo stane 16 par za tisoč kalorij, za ostale potrošnike pa 23 par.

UMRL JE ARH. IVAN VURNIK

Iz domovine je prišla vest, da je v 86. letu starosti umrl inž. arhitekt Ivan Vurnik. Pokojni je bil eden najbolj priznanih slovenskih arhitektov in je imel ogromne zasluge prav za razvoj gradbene umetnosti na Slovenskem. Bil je med drugim redni univerzitetni profesor, ustanovitelj slovenske šole za arhitekturo, častni predsednik Zveze arhitektov Slovenije, nosilec Prechtlove spominske plakete dunajske tehnične visoke šole itd.

Rajni arh. Vurnik je bil 10. aprila pokopan v svojem rojstnem kraju, v Radovljici. Na njegovo izrecno željo so se pogreba udeležili le njegovi najbližji sorodniki.

Umrli so od 9. do 14. aprila:

LJUBLJANA — Ana Lipovž, vdova po hidropilotu, Albert Poljšak, šol. upr. v p. (87), Ana Furlan r. Mižigoj (77), Elca Souvan r. Suber, Hana Kovič r. Kavčič (80), Franc Viskočnik, pravnik, Valentin Vertič, up. (90), Ciril Skodlar, up. pivovarne Union, Tončka Unanik r. Prevec, šol. upr. v p., Julka Varša r. Ravnjak, Ludovika Koželj r. Našič (93), Marija Ulčar r. Mehle, Vane Groznik, drž. tožilec v p. (85).

MARIBOR — Magdalena Bezjak (74), gosp., Katarina Živic (84), socialna podpiranka, Katarina Zupan (79), up., Viktor Marvin (64), up., Rudolf Hilesner (80), up., Ana Gustin (70), Marija Pim (69), up., Frank Klevec (64), up., Marija Podgoršek (56), gosp., Franciška Vrbnjak (71), up., Antonija Meglič (79), up., Marjeta Stumberger (79), Sveneš Jurij (88), soc. pod., Michael Ftič (78), up.

RAZNI KRAJI — Ludvik Pregelj, up., Gorica, Franc Zupan, up. (72), Jesešice, Anton Šepce, rudar v p. (88), Brežice, Franc Grčar, pos., Zg. Zadobrova, Janez Andolšek, pos. (85), Hrvača, Anton Dolenc (73), pos., Lesno Brdo, Edi Kuraš, vodovodni inšt., Bled, Minka Čeh, Dobrič, Terezija Podboršek, Vevče, Marija Bernik r. Marinko, Preska pri Medvodah, Marija Cingerle, Kromberk, Rahela Magajna r. Sufič, Vreme, inž. Tone Bantan, Dol pri Hrastniku, Lina Komperšek, čebelarica, Petrovče, Franc Klemenc, Rakovnik pri Sori, Marja Bizjak, Kranj, Avgust Keblic, Celje, Leopold Blaznik, Sevnica.

Iz Mendoze

MARKOVA NEDELJA

Letos 20. junija bo poteklo že deset let, odkar smo v mendoško zemljo položili k večnemu počitku ravn. Marka Bajuka. Ob spominu nanj je naš pevski zbor po prvem komemorativnem koncertu ostal vse do naslednjega vsakoletni pevski prireditvi, ki je koncem aprila — na Markovo nedeljo, posvečena naši najdragocenejši kulturni vrednoti za „Dan slovenske pesmi“.

Pa je zbor to svojo letošnjo prireditev nekoliko razširil. Naslov ji je bil: Dan slovenske besede in pesmi. Njegov smisel je na prireditvi sami obrazložil zborovodja prof. B. Bajuk v uvodnem razmišljanju, v katerem je prikazal znake, da pričinja med nami zamirati ne samo smisel in ljubezen do naše pesmi, ampak tudi do naše besede, in se je dotaknil vprašanja, če ni oboje posledica zamiranja tudi našega duha.

Dopolndne smo ob priložnostno izbranih pesmih z vso resnostjo sodelovali pri skupni maši, ki jo je po naročilu naših pevcev daroval naš dušni pastir č. g. J. Horn v priprošeno za milost hranitve in gojitve naših verskih in kulturnih narodnih tradicij v zdomstvu in doma. Taisti misli je celebrant posvetil tudi svoje nedeljsko razmišljanje in ga navezal na koncilске izjave o kulturi; prikazal je v tem smislu tudi naše

dolžnosti, ki jih imamo do lastne osebnosti, do svojega naroda in do človeštva sploh.

Popoldne smo se pa zbrali k prireditvi v Domu.

Za uvod je najprej govoril o pomenu prireditvenega naslova prof. B. Bajuk. „Ko manjkata le dva pičila meseca,“ je dejal govornik, „do desetletnice smrti ravn. Marka Bajuka, smo njegovi pevci že skoro uspeli, da je na Markovo nedeljo vsakoletni „Dan slovenske pesmi“ prišel med nami v Mendozi in tradicijo. Ni ta misel posvečena samo njegovemu osebnemu spominu. Ne, gre nam za to, da se ob spominu nanj, ki se je ves žrtvoval in posvetil naši pesmi, misel nanjo in ljubezen do nje med nami ne zamre, marveč se čimdalje ohranja in živi...“

„Dokler bo med nami živela pesem,“ je nadaljeval, „bomo kot sinovi in hčere slovenskega naroda ne samo životalili, ampak dejansko tudi živeli njegovo kulturno življenje.“

Zatem je govornik razpredel niz misli o pomenu pesmi za narod, posebej za slovenski narod. Na te misli je navezal tudi lanske obisk pisatelja Mauserja in njegove besede, ko je govoril, da duh vse poživlja. Isti duh, ki veje iz naše besede in pesmi, duh slovenske narodne kulture in tisočletne tradicije krščanske omike. Govoril je o temelj-

VEČER TEOLOŠKEGA ODSEKA SLOV. KULTURNE AKCIJE

Minulo soboto, 15. t. m. ob 20. uri je bil letošnji prvi kulturni večer Slovenske kulturne akcije v zgornji dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu.

Večer je začel in vodil dr. Mirko Gogala, vodja teološkega odseka Slovenske kulturne akcije, v čigar okviru se je vsa prireditev razvijala.

Dr. Mirko Gogala je pred polno dvorano gostov, med katerimi je bilo veliko mladine, prebral svoje temeljito zasnovano predavanje o „Problematici naše politične emigracije v luči cerkvenega nauka“. Predavanje je imelo dva dela: prvi del se je nanašal na cerkveni nauk v luči 2. vatikanskega koncila o človeku in družbi, drugi del, ki je bil spet razdeljen na tri dele, pa je bil posvečen notranjim in zunanjim problemom naše politične emigracije.

Ker je bil večer zamišljen v obliki razgovora ob okrogli mizi, so poleg predavatelja s svojimi izsledki in kritiki sodelovali še: dr. Vinko Brumen, Jože Dobovšek ml., Pavel Fajdiga, Avgust Horvat, dr. Jože Krivec, Miha Stariha, Jože Škerbec, prof. Pavle Verbic, prof. Tine Vivod, ga. Marjana Batačeva in gdč. Marija Zorc.

Vsled obilice gradiva, ki je za tri ure zajelo pozornost poslušalcev, je morala s programa odpasti debata.

Na ugotovitve in izsledke večera kot tudi na osnovno predavanje bi se bilo treba povrniti.

RAMOS MEJIA

Mladinski športni dan v Slomškovem domu

Prav zadnje čase je športno udeleževanje naše mladine dobilo nov zagon. Pred časom je bila moronska mladina tista, ki je organizirala turnir v namiznem tenisu. Pred dvema tednoma so Berazateščani ob priliki svojega mladinskega dne pripravili tekmovanje v odbojki.

V nedeljo 16. t. m. pa je naša mladina iz Ramos Mejije, ki se zbira okoli Slomškovega doma, priredila športni dan s turnirjem odbojke za fante in dekleta.

Zjutraj je bila najprej v dvorani Slomškovega doma sv. maša, med katero je g. Jože Škerbec tudi navezal svoj govor na šport, poudaril njegovo vrednost, a tudi ravnotežje, ki mora biti med telesnimi in duhovnimi vrtilinami.

Po maši so se na športnem prostoru doma začeli zbirati fantje in dekleta iz raznih okrajev, ki so prišli na tekmovanje. Ob 11 se je pričel spored, ko je predsednik Slomškovega doma g. Franc Vester po mikrofonu nagovoril goste in domače tekmovalce. V svojih besedah je poudarjal važnost športnega udeleževanja za modernega mladega človeka, posebno danes, v potrošniški dobi, ko vse hlepi le za tavnimi, konzumnimi dobrinami.

nem pomenu ohranjanja besede in pesmi prav za nas, ki živimo v tujem svetu. Važnost petja za mladino je postavljala na prvenstveno mesto.

Ob koncu pa je povzel: „Slovenski človek, ki hoče v življenju izvršiti svoje osebno poslanstvo, mora skrbeti, da mu bo duša polna slovenskega duha!“

Ta njegov duh pa najde zunanega izraza v slovenski besedi; ta pa bo dosegla svoj višek in svojo veličino v slovenski pesmi.

Zato in prav zato je pred desetimi leti, tik pred smrtjo, ki je ni prav nič slutil, ravn. Marko Bajuk kot v oporoko zaklical v Svobodni Sloveniji rojakom v Argentini in zdomstvu: „Še bomo peli!“

Razvijanju predavateljevih misli so vsi navzoči, ki so docela napolnili dvorano, sledili z vso najglobljo resnostjo in pozornostjo.

Sledil je nastop pevskega zbora, ki je zapel deset pesmi: Premrlovo — Slovensko pesem; Hribarjevo — Hišica očetova; Sattnerjevo — Studenčku: Jenkovo — Tiha luna; tri narodne v prireditvi M. Bajuka — Čez tri gore, Slavec in Misli na mé; Vrabčev — Polževa ženitev; Tomčev — Od Ribnice do Rakitnice; dr. Ciganovo — Pesem mladine.

Izbrani venec pesmi je navzoče razmaja in so pevce nagradili z dolgotrajnim ploskanjem.

Po govoru predsednika, kateremu je sledil aplavz navzočih, se je takoj pričelo tekmovanje. Pomerili sta se moštvi iz Morona in San Justa. V napeti igri so zmagali Morončani 2:1 (6:15; 16-14; 15-6). Za tem so nastopila dekleta, in sicer sta se pomerili ekipi iz San Martina in San Justa. Zmagale so prve 2:1 (7:15; 15-10; 15-13).

Za tem so bili gostje povabljeni na kosilo. Po kosilu pa se je tekmovanje nadaljevalo. Najprej so se pomerili fantje iz Slovenske vasi in San Martina. Zmagali so Lanuščani z rezultatom 2:0 (15-6; 15-12). Nato so se ponovno pomerila dekleta, in sicer domača ekipa z moronsko. Zmagale so Morončanke 2:0 (15-12; 15-13).

Sledila je igra med zmagovalcema prvih iger pri fantih: tu je Slomškov dom premagal Morončane 2:0 (15-6; 15-10).

Končno so se odigrale finalne tekme. Pri dekletih sta se pomerili San Martin in Morón. Zmagala je ekipa iz San Martina z 2:1 (15-10; 13-15; 15-5). Pri fantih pa so se pomerili Ramoščani in Lanuščani. Po izredno napeti in enaki igri (zlasti v prvem setu) je Slomškov dom premagal Slovensko vas 2:0 (18-16; 15-7) in tako zaslužen osvojil pokal.

S tem je bilo športno udeleževanje tega dne zaključeno. Po kratkem odmoru je sledila zabava ob zvokih orkestra Planike. Med tem družabnim delom so dekleta iz San Martina in fantje iz Ramos Mejije prejeli priborjene pokale.

Pripomnili bi, da bi bilo pametno, da se podobni turnirji igrajo bolj pogosto. Kot to pot, naj bi jih, v raznih športnih panogah organizirali posamezni odseki. To bo tudi najboljši trening, da na skupnih športnih dnevih dosežemo boljšo kakovost igre kot je bilo to doslej. Seveda pa se ob takih prilikah ne sme pozabiti tudi na kulturni del. Ravnotežje med obema — športom in kulturnim delom — bo gotovo najbolj koristil mladini sami, po njej pa tudi naši skupnosti.

MENDOZA

Mauserjeva poslanica

Po daljšem obisku pri sorodnikih v Združenih državah se je pred prazniki vrnila v Mendozo gdč. Anica Grintalova.

Zelo smo ji bili hvaležni, ko nas je na cvetno nedeljo povabila na prosvetni večer našega Društva in nam obišno poročala o svojem potovanju, vtisih in obiskih pri znanjih in prijateljih. Svoje pripovedovanje je spremljala s številnimi diapozitivi in slikami. Kar mehko nam je bilo okoli srca, ko smo gledali drage in znane obraze in poslušali o tamošnjem življenju naših dragih ter obujali spomine na čase, ko nas je še vse družila taboriščna begunska usoda. Najbolj pa nas je prevzelo, ko smo iz snemalca na traku poslušali bogate misli, ki nam jih je v pozdrav poslal pisatelj g. Mauser, katerega je gdč. Anica posebej obiskala.

Vsak teden ena

PSALM

Anton Vodnik

Nocoj je večer tako velik.
O, kako prihajam iz neznaniosti
skozi vrtove, ki v njih mrtvi
ob studencih gledajo na mokre zvezde
in gredo, z rokami razsvetljenimi,
do prvega zamolklega zvonjenja
iz kdo ve katere vasi —
ki v njej je že izdavnja
in še mu konca ni...

Z menoj hiti
angel-popotnik v goré
— iz kdo ve katere vasi — ...
Mariji vest oznaniti...

Kadar se mesec obrne,
tisoč žena ga v sanjah zagleda:
S srebrnimi rokami ...
upognile smo zvezde nad Tvojo glavo,
in Ti se ne moreš spomniti
imena našega —
Marija, ljuba sosedal!

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

17. maja 1951. — št. 20.

DANAŠNJI POMEN SOCIALNIH OKROŽNIC

Ni mogoče s pridom reševati družabnih problemov, dokler ni rešeno eksistenčno vprašanje vsakega poedincea... Značilno za sodobnega človeka je, da je nezadovoljen, neorientiran, skeptičen. Željno sega po raznih filozofskih sistemih, po socialnih doktrinah, ki pa mu ne morejo dati zadovoljivega odgovora na najbolj osnovna vprašanja njegovega življenja... Na vprašanja o zadnjih vzrokih in zadnjem namenu življenja sploh ne odgovarjajo.

Toda moderni človek čuti, da zgolj socialnost, o kateri se toliko piše in govori, ne more biti vsa vsebina njegovega življenja... V uresničljivost zemeljskega paradiža pa človek našega časa vsak dan manj verjame. Predolgo so ga varali z blestečimi utvarami o napredku, humaniteti, da največja proizvodnja pomenja tudi že največje blagostanje in največje blagostanje največjo srečo, da je za desetimi petletnim planom vohod v zemeljski raj. Čez kupe mrličev in mrtvaških glav drve ljudstva po tej poti — ne v zemeljski raj, temveč v vedno večjo bedo... V osnovni preosnovi duha in srca slehernega poedincea leži ključ za reformo družbe. Človek mora biti najprej samega sebe svest, izpolniti mora njemu dano osebno nalogo, pa bo zopet našel zadovoljstvo...

SLOVENCİ PO SVETU

ČILE

Prejeli smo vest, da je v Kamniku umrla 16. aprila t. l. gospa Anka Pogačar roj. Čevce, mati g. Andreja Pogačarja, duhovnika, ki deluje na fari Curacautin v Čile. Pokopana je bila 19. aprila na pokopališče Zale pri Kamniku. Pogreb je vodil ljubljanski pomožni škof dr. Lenič ob asistenci desetih duhovnikov. Naj počiva v miru. Težko prizadetemu sinu g. Andreju Pogačarju naše sožalje.

ru za njegovo pomembno poslanstvo, ki ga vrši med nami s pesmijo, in sporočil, da je Društvo sklenilo ob tej priložnosti posebej počastiti devet pevcev, ki že najdalj vztrajajo z žrtvovanjem pri vseh sobotnih vajah, nekateri prav od vsega početka.

Tajnik g. Stane Grebenc je nato imenoval in „po zaslugah“ naševal počaščene člane: zborovodja prof. B. Bajuk; njegova žena ga. Cilka Bajuk; g. Luka Grintal (vsj trije pri zboru od njegovega rojstva v Mendozi); g. Rudi Hirschegger; g. Pavel Božnar; ing. agr. Marko Bajuk; gdč. Lenčka Božnar; g. Janez štim in ga. Matilda Petrena.

Vsak je prejel v spomin na okusno izdelanem odrezku drevesnega debela vdeleno kovinsko ploščico s posvetilnim besedilom.

Vsakemu nagrajencu je spominek izročil drug član naše mendoške družine s posebnim komentarjem, ki je še povečal večerno družabno povezanost. Posebno iskrene besede je ob izročitvi spregovoril zborovodji B. Bajuku g. župnik Ivan Tomažič, ki je tudi prišel med nas iz svoje fare v Godoy Cruzu.

Ob ogledovanju novih slik našega zbora — posebno še one z rajnim dr. M. Krekom — so se nekateri mladi pričeli navduševati za petje. Bog daj, da bi pomnožili naše pevske vrste in zamažili vrzeli, ki vedno nastajajo v nihanju življenja!

Bb.

6. junija
1971

DAN SPOMINA – DAN JUNAKOV

Zedinjena
Slovenija

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Correo
Argentino
Central (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual N° 1.086.173

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1971:
za Argentino \$ 3.500.—. Pri pošiljanju
po pošti \$ 3.600.—. — ZDA in Kanada
13 USA dolarjev; za Evropo pa 15
USA dolarjev za pošiljanje z avionsko
pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za
pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados
Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

PROGRAM JUNIJSKIH PROSLAV

30. maja ob 11:

Poklonitev in polaganje venca pred
spomenikom generala San Martina.
Vabimo vse rojake, posebno narodne
noše, da se poklonitve udeležijo.

4. junija ob 21:

V okviru radijske ure govor pisa-
telja Karla Mauserja, ki nam ga je
za to priliko poslal posnetega na trak.

6. junija:

DAN SPOMINA — DAN JUNAKOV
Ob 16 pred spomenikom v Sloven-
ski hiši poklonitev venca pred spo-
menik junakov. Vabimo vse orga-
nizacije, da se udeležijo po svojih
zastopnikih. Poje moški zbor iz San
Martina pod vodstvom g. Rupnika.
Govori častnik slovenskega domo-
branstva g. Emil Cof.
V dvorani sv. maša, ki jo bo daroval
msgr. Anton Orehar.

Nastop mešanega zbora pod vod-
stvom ge. Marije Geržiničeve.
„Zasuta usta govore“ junakom v
spomin — v besedi in sliki. Režija
Reželj Ložje.

Udeležba je naša častna narodna
dolžnost — v spomin vsem, ki so daro-
vali najdražje za boljšo in lepšo bo-
dočnost slovenskega naroda.

PO ŠPORTNEM SVETU

Jugoslovanski košarkarski prvak je
postala ekipa Jugoplastike iz Splita;
Ljubljanska Olimpija, ki je letos igrala
v Dneva — postal je njen trener,
je zasedla šesto mesto. V zadnji tekmi
je Olimpija premagala beograjskega
Partizana s 86:80. Ta ekipa se bo po-
javila še v brojskim Oriolikom za ob-
starek v ligi, izpadel pa je že željez-
ničar iz Karlovca.

Amater! Izjava košarkarja Aljoša
Zorke v Delu, 12. aprila: „Letos nisem
preveč dobro igral... krive so za to
slabe priprave. Uspeh kluba je odvisen
od možnosti za trening, od naporov
vseh igralcev, zlasti pa od večje stimu-
lacije (denarne, seveda). Kajti kolikor
več nudiš, lahko tudi več zahtevaš.“

Za dobro voljo

Nevednost

Učiteljica: „Janez, kdo ti je pa več-
raj napisal nalogo?“

Janez: „Ne vem, gospodična, sem
šel prej spat.“

Obisk

„Obisk smo dobili.“

„Kako pa to veš?“

„Slišim mam, ki se smeje očetovim
šalam.“

OD DOMA

Zgodovinsko je, kadar se boriš proti
krivici, kadar tebe tepe. Napredno je,
če se kdo proti krivici bori tudi tedaj,
ko ima koristi on nje.

Pravega genija spoznaš po tem, da
je sposoben prepričati tepca, da je te-
pec.

OBVESTILA

CETRETEK, 20. maja 1971:

V Slovenskem domu v San Martinu
bo na sestanku Lige Žena Mati ob 18.30
predavanje: Naši ljudje v bolnišnici.

SOBOTA, 22. maja 1971:

Starše dijakov Slov. srednješolskega
tečaja ravn. Marka Bajuka vljudo vabimo
na informativni sestanek, ki bo
ob 17.30 v Slov. hiši.

NEDELJA, 23. maja:

V Slovenskem domu v San Martinu
celodnevni mladinski dan.

V Našem domu v San Justo predava
po maši p. dr. Kukovica. Vabi Zveza
žena in mati iz San Justa.

TOREK, 25. maja 1971:

V Slovenski hiši bo dopoldne pri-
pravila Družabna pravda zborovanje v
počastitev osemdesetletnice okrožnice
Rerum novarum in občni zbor.

SKAD vabi na obisk kina. Zbirališče
ob 14.30 v Liniersu na Rivadaviji pod
mostom.

CETRETEK, 27. maja 1971:

Občni zbor Zveze slov. mater in žena
ob 16.30 v Slovenski hiši. Vse gospe
iskreno vabljenje!

PETEK, 28. maja 1971:

V Slovenski hiši ob 20 seja Zveze
okrajnih šolskih svetov.

NEDELJA, 30. maja 1971:

Dan Zveze slovenskih mater in žena.
Ob 16.30 sv. maša v Slovenski hiši, nato
čajanka za dobrodelni sklad Zveze. Pri-
srdno vabljenje vse gospe z družinam.

NEDELJA, 6. junija 1971:

V Slovenski hiši ob 16 spominska
proslava. Najprej položitev venca pred
spomenik padlim, nato sv. maša in prizor

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja učiteljskega sveta ZS bo 26.
maja ob 19.30 v Slovenski hiši. Vabljeno
vse učiteljstvo.

Knjižnico ZS obiskuje vedno večje
število rojakov. Zato se obračamo na
vse, ki bi bili pripravljeni darovati ali
prodati slovenske knjige, da nam to-
zadavne pogoje sporočijo osebno ali pi-
smeno v pisarno ZS.

DRUŽABNA PRAVDA

lepo vabi vse rojake in rojakinje na proslavo

80-LETNICE DELAVSKE ENCIKLIKE “RERUM NOVARUM”

ki bo na argentinski državni praznik, v torek 25. maja dopoldne
v prostorih Slovenske hiše.

Ob 9 sv. maša v kapeli.

Ob 10 slavnostno zborovanje.

Po zborovanju bo redni občni zbor Družabne Pravde.

ZVEZA SLOVENSkih MATER IN ŽENA

30. maja 1971

ČAJANKA

za dobrodelni sklad Zveze

Slovenska hiša

Začetek ob 16,30 s sveto mašo

Odbor ZS je ustanovil posebno ko-
misijo, katere se bo posvetila nabiranju
novih članov. Vodstvo tega pododbora
je prevzel g. Boštjan Petriček. Prepri-
čani smo, da je delo, ki ga opravlja dru-
štvo v naši skupnosti nujno, in naj
res ne bi bilo nobenega rojaka, ki bi
stal ob strani. Kmalu bomo poslali ti-
stim, ki še niso člani pismena vabila
in pristopnice.

SREDNJEŠOLSKI TEČAJ RAVN. MÁRKA BAJUKA

Koleдар pouka Slov. srednješolskega
tečaja za leto 1971 je sledeč: 22. maja,
5. in 19. junija, 3., 17. in 31. julija,
14. in 25. septembra ter 9. in 23. okto-
bra. Zaključna proslava pa bo 13. nov.

TEOLOŠKI TEČAJ ZA LAIKE

Sporočamo, da so se v prejšnji šte-
vilki napovedani datumi spremenili.
Tečaj bo na sledeče sobote: 29. maja,
12. in 26. junija, 10. in 24. julija, 7.
in 21. avgusta, 4. in 18. septembra ter
2. in 16. oktobra. Prihodnja snov, ki se
bo obravnavala na tečaju, bo: O spoznat-
nosti božji, ateizmu in o samem Bogu.

ZVEZA SLOV. MATER IN ŽENA

Zadnja nedelja v maju je vsakoletni
praznik slovenskih mater in žena. Zve-
za prisrdno vabi vse matere in žene z
družinami k sv. maši, ki jo bomo skup-
no darovali in prosili za božjo pomoč
pri vzgoji naših otrok, dne 30. maja
ob pol petih v Slovenski hiši. Po sv.
maši ste vsi vabljeni na čajanko k pri-
jateljskemu razgovoru in razvedrilu.
Vstop prost. Do prireditve pa lepo pro-
simo vse rojake, da podprete našo na-
birko za socialni sklad in kupite odtis
z lesoreza, ki ga je v ta namen podaril
slikar Andrej Makek. Motiv je vzet iz
evangelija o čudežni pomnožitvi kruha
in rib. Vokvirjen bo lep okras v Va-
šem stanovanju. Velja samo deset no-
vih pesov. Zato lepo prosimo, da s tem
prispevkom omogočite oskrbovanje pred-
vsem naših pomoči potrebnih bolnikov.
Kupite ga lahko pri vseh zastopnicah
Zveze.

JAVNI NOTAR FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

specialist za ortopedijo
in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed
Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855

PORAVNAJTE ZAOSTALO

NAROČNINO!

Zelo pametno je imeti nekaj denarja pripravljene za primer bo-
lezni, nesreče ali ugodne kupčije. To vam svetuje

Kreditna zadruga

S. L. O. G. A

(Cooperativa de Crédito Ltda.)

Bmé. Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejía

Uradne ure: ob torkih, četrkih in sobotah od 16. do 20. ure
Ves denar bo pri nas dobro naložen, vam vedno na razpolago, medtem
pa vam prinaša lepe obresti. Premislite!

Prijateljem in znancem sporočamo žalostno novice, da je na
Prevojah, dne 8. maja v 84. letu starosti nenadoma zaspala za vedno
naša mama, stara mama in teta, gospa

Terezija Iglič roj. Dolinšek

K poslednjemu počitku so jo položili 10. maja na pokopališču v
št. Vidu pri Lukovici.

Za njo žalujejo:

Doma: sin Rafael z ženo;

v Argentini: sin Miha z družino; hčerke: Mici por.
Barle z družino, Pavla por. Bokalič z družino;

v ZDA: hčerka Tončka por. Dolenc z družino;
sestre: Marija por. Jeretina in Ivana por. Bri-
novce ter ostalo sorodstvo

Aleksander Solženicin:

20

En dan Ivana Denisoviča

...Gredoč naj še povem, da sem
leta 1938 srečal v Kotlasu, v transport-
nem taborišču svojega bivšega vodnika,
ki so mu dali deset let. On mi je tudi
povedal, da so leto prej ustrelili prav
tistega mojega polkovnega poveljnika
in še komisarja. Nič ju niso vprašali,
če sta proletarca ali kulaka, če imata
vest ali ne... Pokrižal sem se in rekel:
„Vendar si, Stvarnik, še v nebesih.
Dolgo trpiš, potem pa krepko udariš.“

Šuhov bi, po obilnem kosilu dveh
skled kaše, rad kadil. Zelo ga je imelo.
Računal je, da bo zvečer kupil pri Le-
toncu v sedmi baraki dva kozarca toba-
ka, in bo lahko poravnal dolg. Zato se
je obrnil k ribiču, Estoncu, in mu dejal:

— Ti, Ejno, poslušaj: danj, posodi
mi do jutri tobaka za cigareto. Ne bom
te ogoljufal.

Ejno je pogledal šuhovu naravnost
v oči, nato pa se je počasi ozrl v svoje-
ga rojaka. Nihče od njiju ne zapravi
ničesar; vse si delita med sabo, do zad-
nje trohice tobaka. Potem, ko sta ne-
kaj mrmrala, je Ejno segel po mošnji-
ček, okinčan s svetlo rdečo nitjo, ter iz
njega vzel ščepec tobaka tovarniške
proizvodnje. Položil ga je šuhovu na
roko in dodal še nekaj drobcev. Bilo je
točno za eno samo cogareto.

Šuhov je odtrgal kos časopisnega
papirja, zvil z njim cigareto, pobral
žareče oglje, ter potegnil. Potegnil je!
Po vsem telesu ga je pretreslo in men-
da je pijanost udarila v noge in glavo.

Dobro je prižgal, pa so se že čez
vso dvorano zasvetile vanj Fetjukove
zelene oči. Saj bi se tega šakala usmi-
lil, pa je danes že nekje vlekel, sam
ga je videl. Zato bo čik rajši dal Senjki
Klevšinu, ki ne sliši brigadirjeve pove-
sti in sedi ob ognju s povešeno glavo,
žalosten.

Kozav obraz brigadirja se je svetil
v odsevu ognja iz peči. Pripovedoval je
naprej, brezčutno, kakor bi šlo za koga
drugega.

— Imel sem nekaj osebnih stvari.
Prodal sem jih za četrtno vrednosti.
Nato sem na črno kupil dve štruci kru-
ha (tedaj so bile že živilske karte).
Računal sem, da bom lahko potoval s
tovarnimi vlaki, pa so prav takrat proti
temu uvedli stroge prepovedi. Vozne
karte sploh ni bilo mogoče dobiti, ne za
denar, še manj pa brez denarja; se še
kdo spominja? Le s posebno napotnico
je bilo mogoče dobiti.

Še na peron ni bilo mogoče. Pri vr-
atih je stal stražnik, postajo pa je z
obeh strani pazila straža, ki je pre-
gledovala tire. Medlo sonce je zahajalo,
na lužah se je že delal led, jaz pa sem
bil brez prenočišča... S težavo sem
preplezal visok zid, s štrucami pod paz-
duho, in skočil v stranišče na peronu.
Pogledal sem, če me kdo zasleduje...
Nikogar ni. Stopim na peron kot potnik
v vojaški obleki. Na tiru je bil vlak
Vladivostok—Moskva, ravno pravi. Pot-

niki so se drenjali okoli pipe s kropom,
s čajniki so mahali in udrihali po glavi.
Tam sem opazil dekle v modri bluzi, z
dvoleterskim čajnikom. Sukala se je
okrog kruha, a se je bala stopiti k pipi.
Imela je majčkene noge: poparjajo ali pa
pomendrajajo jih. Stopil sem k njej in ji
rekel: „Na, podži moji štruci, jaz pa
ti poskrbim kropa.“ Natočil sem. Tdaj
se je vlak začel premikati. Dekle drži
moji štruci, se joka in ne ve kaj bi.
Še čajnik bi pustila. „Teci, te že dohi-
tim“, ji zakričim. Požene se, a jaz za
njo. Ujela sva vagon. Pomagam ji s
prosto roko na stopnice, a vlak drvi
vedno hitreje. Tudi jaz sem se pognal
na stopnico; sprevodnik me ni udaril
po prstih, ne sunil v prsi, da bi me
odgnal. V vagonu so bili namreč tudi
vojaki in me je imel za starega pot-
nika.

Šuhov je Senjko sunil v rebra: Vze-
mi čik, ti nesrečnež. Dal mu ga je kar
z lesenim ustnikom. Naj vleče skozenj,
kaj bi modroval. Senjka se je zahvalil
kot igralec, malo čudno. Pritisnil je
roko na srce in se priklonil z glavo.
Ali boš gluheu zameril?

Brigadir je pripovedoval dalje:

— Deklet je bilo šest. Imele so svoj
kupe. Bile so študentke iz Leningrada,
ki so se vračale s prakse. Mizica je bila
napolnena s surovim maslom in dru-
gimi zapeljivimi dobrotami. Na obešal-
nikih so se majale njihove suknje.
Kovčki so imeli prevleko... Potujejo
mimo življenja z vedno odrtimi sema-
forji. Klepetali smo, zbijali šale in se
napili čaja. Potem so me vprašale, v

katerem vagonu potujem. Vzdihi sem,
potem pa sem se jim razodel. Dekleta,
moj vagon je tak, da ve lahko živite,
jaz pa naj umrem...

V veliki dvorani delavnice je tiha.
Plamen počasi liže drva.

— Oh in ah, so stokale in se posve-
tovale. Skrile so me na najvišjo polico,
kjer je prostor za prtljago. Pokrile so
me s plašč, Tako so me varovale in
pripeljale do Novosibirska... Naj ome-
nim še, da sem se kasneje enemu teh
deklet zahvalil. Bilo je v taborišču na
Pečori. Prignali so jo leta 1935 po
umoru Kirova in je hiral na težkem
fizičnem delu. Pomagal sem ji, da je
prišla v krojaško delavnico.

Pavlo se šepetaje nagne k briga-
dirju: — Ali naj pričnemo delati mal-
to?

Brigadir ga ne sliši.

— Ponoči sem prišel domov, od za-
daj čez njive; ponoči sem tudi odšel.
Z menoj je šel tudi mlajši brat. Odpe-
ljala sva se v tople kraje, v mesto
Frunze. Jesti nisma imela. V Frunze
vidiva, kako kuhajo asfalt. Okrog kotla
sede potepuhi, namenil sem se k njim:
Poslušajte, gospodje goloriže! Nau-
čite mojega brata, kako naj živi.“ Vzeli
so ga... Sedaj mi je žal, da se nisem
še jaz pridružil kriminalcem...

— Pa niste brata nikoli več srečali?
vpraša kapitan.

Tjurin je zehajoč odvrnil: — Ne,
nikoli. — Znova je zazelhal. Nato je
rekel:

— Ne bodite žalostni, fantje! Tudi
na toplarni se bomo znašli. Kdor ima

opravka z malto, naj začne. Ne čakajte
sirene.

Vidite, takšna je brigada! Načelnik
ne bi poslal brigade na delo pred kon-
cem odmoru; brigadir pa jo med odmo-
rom: na njegovo povelje se dela...
Kajti on je tisti, ki skrbi za hrano.
Kajpak, da brez vzroka ne stori kaj
takega. Če namreč začne pripravljati
malto, ko bo sirena zatulila, bodo zi-
darji čakali.

Šuhov je vstal: — Grem, da zbijem
led z zidu.

S seboj je vzel sekirico in metlico,
da odstrani led. Pa še zidarsko orodje.

Kilgas je nejevoljno pogledal šu-
hova in se namrdnil, češ, kaj lezeš, ko
brigadir nam še ni dal znamenja. Se-
veda Kilgas ne pomisli, s čim si bo
brigada prisluzila kruh. Ta plešec iz-
haja tudi z dvesto grami kruha, ker ga
podpirajo paketi.

Pa je le vstal. Razumel je namreč,
da ne more biti v oviro.

— Počakaj, Vanja, Grem tudi jaz!
— se je oglašil.

Dobro, dobro, debeloličnež. Če bi de-
lal zase bi še prej vstal.

(Šuhovu se je mudilo tudi zato, da
bi zasedel grezilo, predno bi se Kilgas
zavedel, da so dobili iz orodarne eno
samo.)

Pavlo sprašuje brigadirja po ukra-
jinsko:

— Ali naj zidajo samo trije? Morda
bi dodelili še enega, če bi bilo malte
zadosti?

(Dalje prihodnjic)